

Nr 41.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bidrag till inköp av vägbyggnadsmaskiner; given Stockholms slott den 12 februari 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 februari 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet:

1933 års riksdag anvisade för budgetåret 1933/34 ett anslag om 500,000 kronor att utgå såsom statsbidrag till vissa väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo. Med undantag för budgetåren 1935/38 ha därefter årligen anvisats medel till samma ändamål. Bestämmelserna rörande anslaget disposition finnas upptagna dels i kungörelsen den 16 september 1933 (nr 549) angående statsbidrag till vissa väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo med däri genom kungörelserna nr 349/1938, 187/1941 och 493/1941 gjorda ändringar, dels ock i cirkulär den 16 september 1933 (nr 550) med däri genom cirkulär nr 188/1941 vidtagen ändring.

Under de tre budgetåren 1940/43 ha anvisats sammanlagt 6,800,000 kronor för ändamålet. Av dessa medel ha under kalenderåret 1941 tagits i anspråk sammanlagt 827,452 kronor, därav såsom statsbidrag 727,523 kronor och såsom förvaltningsbidrag till skogsvårdsstyrelserna 99,929 kronor, samt under kalenderåret 1942 sammanlagt 1,231,927 kronor, varav såsom statsbidrag 1,113,146 kronor och såsom förvaltningsbidrag till skogsvårdsstyrelserna 118,781 kronor.

Vid 1941 års riksdag beslöts inrättande av skogsväglånefonden, varifrån lån må beviljas för utförande av vägbyggnader å skog i enskild ägo. För ändamålet anvisades för budgetåret 1941/42 sammanlagt 1,200,000 kronor. Skogsväglånefonden har hittills tagits i anspråk endast i mycket obetydlig omfattning.

I skrivelse den 2 februari 1943 har *skogsstyrelsen* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte utverka bemyndigande av riksdagen att av anslaget till väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo efter framställning av skogsstyrelsen i varje särskilt fall bevilja skogsvårdsstyrelse bidrag med högst 50 procent av inköpspriset för inköp av vägbyggnadsmaskiner enligt grunder, som av Kungl. Maj:t närmare fastställdes, samt därvid anfört i huvudsak följande.

Oaktat landets bränsleförsörjning under kristiden skärpt behovet av skogsvägar, ha anslaget och lånefonden under senare år icke tagits i anspråk i den omfattning, som de beviljade anslagen kunnat medgiva. Anledningen härtill är bland annat den ringa tillgången på arbetskraft.

Frågan om rationalisering av skogsvägbyggandet genom insättande av arbetsbesparande maskiner, i första hand traktorer, har härigenom fått ökad aktualitet.

Under förutsättning att traktorerna användas på lämpligt sätt, kan en traktor av för skogsvägbyggnad lämplig storlek med två mans betjäning i medeltal beräknas utföra omkring 25 mans arbete. Medräknas de arbeten vid vägbyggnad, till vilka traktorn icke lämpligen kan användas, såsom dikning, trum- och broarbeten samt hårdgöring m. m., kan arbetsstyrkan genom traktorns insättande beräknas nedgå till omkring hälften, varvid givetvis arbetsbesparingen starkt växlar under olika förhållanden.

Beträffande besparing i anläggningskostnad vid skogsvägbyggnad är erfarenheten ännu alltför ringa för att några tillförlitliga siffror härpå skulle kunna lämnas. Att traktorer medföra besparing även ur denna synpunkt torde dock vara ådagalagt.

Då en traktor kan beräknas bli helt amorterad först efter flera års drift och skogsvägföretagen oftast äro av tämligen ringa omfattning, kan icke förväntas, att företagarna själva komma att inköpa traktorer för skogsvägbyggnad.

För att möjliggöra ett snabbare utbyggande av lämpliga och i första hand ur bränsleanskaffningssynpunkt särskilt önskvärda skogsvägföretag ha därför vissa skogsvårdsstyrelser under hand och under förutsättning att för ändamålet statsbidrag utginge till styrelserna förklarat sig intresserade av inköp av traktorer för uthyrning till företagarna.

Ändamålet med anslaget till väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo torde ofta bäst tillgodoses, om genom anslaget möjlighet beredes skogsägarna att utnyttja lämplig maskinell utrustning vid vägbyggandet.

Vad angår formerna för den uthyrningsverksamhet, som av skogsvårdsstyrelserna skulle komma att bedrivas, anser skogsstyrelsen, att vid beräk-

ning av uthyrningslegan bör förutom driftskostnaderna även en lämplig amorteringsdel medräknas. De så influtna amorteringsbeloppen böra av skogsvårdsstyrelserna fonderas för att möjliggöra inköp av nya maskiner, när de gamla förbrukats.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av riksräkenskapsverket och statskontoret.

Riksräkenskapsverket har uttalat, att vad som föreslagits icke i budgetärt hänseende givit anledning till någon erinran från ämbetsverkets sida.

Statskontoret har erinrat om att 1936 års skogsutredning väntas framlägga utredning med förslag till nya bestämmelser rörande vägar å skogar i enskild ägo. Enligt vad statskontoret under hand erfarit hade utredningen för avsikt att föreslå, bland annat, att skogsvårdsstyrelse för inköp av vägbyggnadsmaskin skulle kunna beviljas statsbidrag med 50 procent. Därest föreliggande framställning skulle vinna tillmötesgående, syntes därigenom prövningen av denna utredning komma att föregripas, vilket förefölle statskontoret mindre välbetänkt. Då det torde få anses uteslutet, att statsmedel till inköp av traktorer skulle kunna anvisas i sådan utsträckning, att därigenom bristen på arbetskraft inom skogsbruket komme att kompenseras i någon mera betydande omfattning, borde i varje fall statens medverkan till införsel av traktorer avse allenast ett mindre antal dylika. Vad anginge villkoren för ett eventuellt understödjande med statsmedel av skogsvårdsstyrelsernas förvärv av angivna vägbyggnadsmaskiner ansåge sig statskontoret icke kunna tillstyrka, att statsbidragsprocenten — såsom föreslagits — fastställdes till 50 procent av inköpspriset. Enligt ämbetsverkets mening borde bidragsandelen icke överstiga 25 procent av kostnaderna eller motsvarande vad som jämlikt kungörelserna 549/1933 och 493/1941 regelmässigt utginge i statsbidrag till vissa väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo.

Som skogstyrelsen framhållit skulle byggandet av skogsvägar, särskilt under nu rådande brist på arbetskraft, underlättas, om arbetsbesparande maskiner kunde komma till användning i större utsträckning än för närvarande är fallet. Framförallt gäller detta beträffande utnyttjande av traktorer, som äro lämpliga för skogsvägbygge. Enligt vad jag inhämtat finnes möjlighet att anskaffa ett antal traktorer av för ändamålet lämplig konstruktion och storleksordning. Priset är emellertid relativt högt — över 40,000 kronor för traktor utrustad med gengasaggregat. Man torde därför icke kunna räkna med att enskilda företagare skola vilja åtaga sig anskaffningen. Vissa skogsvårdsstyrelser ha däremot förklarat sig villiga att anskaffa traktorer för att sedan hyra ut dem till företagare. Förutsättningen härför är emellertid att statsbidrag till anskaffningskostnaderna kunna erhållas. Med nu gällande bestämmelser torde bidrag icke kunna utgå för detta ändamål från reservationsanslaget till väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo. Med hänsyn till önskvärldheten av att i nuvarande situation befordra byggandet av skogsvägar anser jag i likhet med skogsstyrelsen, att bestämmelserna rörande ifrågakvarande anslags användning böra ändras, så att bidrag må kunna utgå

*Departements-
chefen.*

även till anskaffande av maskiner för vägbyggnad. Vad statskontoret anfört angående pågående utredning synes icke böra föranleda uppskov med ståndpunkttagandet till nu föreliggande förslag. Enligt vad jag inhämtat är det för närvarande fråga om inköp av ett mindre antal traktorer, som icke med säkerhet äro att påräkna, därest förvärvet icke kan ordnas inom den närmaste framtiden. Jag vill vidare framhålla, att enligt förslaget, vilket jag biträder, bidrag till anskaffningskostnaden skulle kunna utgå med högst 50 procent, vilket icke strider mot nu gällande bestämmelser angående statsbidrag till vissa väg- och flottledsbyggnader i enskild ägo. De närmare villkoren för åtnjutande av bidrag torde få fastställas av Kungl. Maj:t. Frågan torde böra underställas riksdagens prövning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av reservationsanslaget till väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo bidrag med högst 50 procent av anskaffningskostnaden må kunna utgå för inköp av vägbyggnadsmaskiner.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtast till riksdagen.

Ur protokollet:
Benno Gårdsten.